

STEALUA FĂRĂ NUME de Mihail Sebastian • **TEATRUL DE STAT** din ORADEA • Data reprezentăției: 25 martie 1999 • Regia și decorul: Florin Antoniu • Costumele: Amalia Judea • Distribuția: Dorin Presecan (Miroiu), Mariana Presecan (Mona), Eugen Harizomenov (Șeful gării), Doru Fârte (Udrea), Mariana Vasile (Domnișoara Cucu), Angela Tanko/Delia Martin (Eleva Zamfirescu), Romeo Romitan (Grig), Nicolae Toma (Un țăran), Ion Ruscăț (Ichim), Sebastian Lupu (Pascu), Marcel Popa (Conducătorul).

mentelor deranjează, ci aspectul lor sordid, meschin, inestetic.

E apreciabilă fidelitatea față de text la toți interpreții; cu decalaje extreme, însă. Astfel, dacă pentru unii conturul personajelor capătă încărcătură artistică reală, cu expresivitate și nuanțe bine definite, pentru alții rămâne, din păcate, contur pur și simplu. Din prima categorie fac parte: Domnișoara Cucu, exemplar portret de tirană provincială, realizat de Mariana

cele mai mărunte detalii; Udrea, interpretat de Doru Fârte cu atență sensibilitate și efuziuni de candoare; Eleva Zamfirescu, într-o oarecare măsură, schițată în uimiri adolescente de Angela Tanko. L-am remarcat și pe un veteran al teatrului orădean, Nicolae Toma, într-un rol mic, de bătrân țăran, pe care-l onorează cu mucalită naturațele.

În categoria a doua ar fi un Grig oarecare, impersonal, Romeo Ro-

mitan, și principalii căutători ai stelei, Mona și Miroiu. Mariana Presecan e o apariție albă, cu aură de păr blond răsfirat, cum se cuvine; Dorin Presecan e timid și stingher prin spațiu, conform indicațiilor. Dar prezența și evoluția lor e anemică, nu vibrează, nu transmite ecourile lirice ale fascinantei întâlniri pe care o trăiesc întâmplător, într-o noapte de miracol. Decât fragmentar, în replici moi, uneri insesizabile. Și așa se pierde poezia. Care sună o dată, târziu, în mărturia strunită de emoție a Domnișoarei Cucu despre propria-i frumusețe strivită de o viață fără orizont. Cu tonuri adânci, răscolitoare. Steaua e a ei, deci.

Constantin Paraschivescu

Revizorul

Gogol, contemporanul nostru

REVIZORUL de N. V. Gogol. Adaptarea scenică: Adina Zeev • **TEATRUL DE NORD** din SATU MARE • Data reprezentăției: 18 aprilie 1999 • Regia: Adrian Lupu • Scenografia: T. Th. Ciupe • Muzica: George Marcu • Distribuția: Constantin Dumitra (Primarul), Dana Moisuc (Soția lui), Rora Demeter (Fiica lui), Marcel Mirea (Directorul spitalului), Adrian Motiuc (Inspectorul școlar), Ștefan Mareș (Judecătorul), Carol Erdős (Dirigintele poștei), Sorin Oros (Bob), Emanuel Petran (Dob), Ioan Ardelean (Inspectorul), Valentin Braniște (Osip), Radu Sas (Comisarul).

Ascultând cu luare-aminte replicile din *Revizorul*, așa cum pot fi ele auzite în spectacolul lui Adrian Lupu, am fost frapat de extraordinara lor *anistoricitate*, de rezonanța lor actuală. O rezonanță până la urmă tristă, căci ce poate fi mai întristător decât să realizezi că mizeria morală, imbecilitatea de proporții apocaliptice, çirul tragic al minciunii ca mod de existență, pe care le incrimina Gogol în 1835, sunt și astăzi prezente? Omul coboară încă și mai dureros la condiția subumană, hojia cunoaște aspecte încă și mai buimăcitoare. Și atunci nu are rost să ne mirăm că *Revizorul* a fost interzis de regimul țarist, că un spectacol cu această piesă, montat în 1972 la Teatrul "Bulandra", a fost cu brutalitate interzis de Ceaușescu însuși și că tot

de interdicție avea să aibă parte, în același an, în fosta Uniune Sovietică, o montare regizată de Tovstonogov. În fond, răul înfățișat de Gogol nu a putut fi cauterizat, el nu se limitează doar la acel colțșor

de Rusie, hojii și mișei cu stat de plată și carte de muncă, cu cămăși "Cartier" și costume "Pierre Cardin", cu celulare și mașini Leganza înlocuindu-i cu brio pe cei mai puțin rutinați descriși de clasicul rus.

De la această atroce perenitate și de la refuzul circumscrierii poveștii într-un areal geografic precis pomește spectacolul conceput de Adrian Lupu. Nici în caietul-program, acolo unde se înșiruie ceea ce se cheamă *dramatis personae*, dar nici pe scenă nu vom întâlni nume precum Anton Antonovici Skvoznik-Dmuhonovski, Dobcinski, Bobcinski sau Hlestakov. Personajele sunt denumite, simplu, Primarul, Dob, Bob, Inspectorul ș.a.m.d., fapt de natură să ne indice că în sistemul de semne al spectacolului preocuparea nu cade asupra

reconstituirii de tip istorist a unor existențe și a unor întâmplări pitoresc-tragice, ci pe sublinierea ideii că umanoizii satirizați de Gogol nu sunt nicidecum umbră și scrum, ci cât se poate de vii. Trimiterea la contemporaneitate nu este făcută în chip grosier sau agresiv; spectatorul e cel chemat să efectueze astfel de conexiuni. Suntem trimiși cu gândul într-un spațiu de provincie oarecare, anistoric, la margine de civilizație, agresat pentru câteva zile de ideea controlului exercitat de un ipotetic revizor ce ar putea să descopere matrapazlăcurile comise de mai-marii locului. Adiționând gândul regizorului cu spațiul scenografic aparent sărăcăcios, dar tocmai prin aceasta sugestiv (autor: T. Th. Ciupe), cu jocul actoricesc și cu comentariul muzical compus de George Marcu, aproape că aș spune că spectacolul e de factură expresionistă. Cert e că Adrian Lupu își atinge scopul de a converti comicul apăsător, grotesc, într-un tragic straniu. Montarea nu dezbate "cazul Hlestakov", ci "fenomenul revizorului" a cărui apariție sperie până la demență mutanții ce se cheamă "autoritățile orașului". Înveșmântate în mantouri largi, cenu-

șii, ele sunt cuprinse de o spaimă ce se transformă în adevărate spasme. Iar falsul revizor, inteligent, șiret, lipsit de scrupule, își amplifică cererile, gesticulând tot mai sigur și mai amplu, dându-și seama cât de delirantă e spaima pe care o produce și savurând-o.

Așadar, în *Revizorul* de la Satu Mare nu se actualizează la suprafață, ci se întoarce spre noi o oglindă meticolos reconstituită, din cioburile căreia suntem chemați să recompunem propria noastră contemporaneitate. Și spun fără teamă că ne aflăm în fața unui spectacol important, pentru că el dă seama despre o etapă semnificativă în procesul de consolidare a trupei sătmărene. Împropătat cu actori tineri, reprofesionalizat grație lucrului cu regizori autentici, colectivul sătmărean se prezintă acum astfel încât nu ți se mai pare un miracol că pe aceeași scenă s-au născut cândva spectacole precum *Războiul vacii* ori *Martin Luther și Thomas Münzer*. Interpreții sunt exacti, expresivi, își asumă conținutul și stilul spectacolului. Vorbele acestea sunt valabile deopotrivă pentru actorii din "vechea gardă", cum ar fi Marcel Mirea sau Carol Erdős, pentru cei din generația

medie Rora Demeter, Ștefan Mareș, Radu Sas și pentru cei foarte tineri Dana Moisuc, Sorin 'Oros, Emanuel Petran, Valentin Branîște. Mențiuni speciale merită însă interpreții rolurilor principale: Constantin Dumitra, pe care-l regăsim într-o formă artistică excelentă, dezlănțuit, diabolic, surprinzător, necuprins temperamental în spaimele, spasmele și prostia Primarului, și foarte tânărul Ioan Ardelean, interpretul Revizorului, a cărui evoluție în timp își confirmă talentul pe care l-am apreciat în *Petru* și l-am lăudat în *Romeo și Julieta*. Personajul său vorbește, pălăvrăgește, înșală, jefuiește, e grosolan și grosier, e cuprins de satisfacție când își poate bate joc de prostie, atinge cote electrizante.

Închei această cronică cu un detaliu deloc lipsit de importanță. Spectacolul i-a fost oferit publicului într-un mo-

ment în care Teatrul de Nord din Satu Mare se confruntă cu o situație financiară deloc de invidiat. Abandonați de vechiul lor "patron", Consiliul Județean, nepreluși încă de Primărie, cu salariile neprimite, actorii sătmăreni au produs totuși o montare mai mult decât onorabilă. Ar fi de neiertat ca ascensiunea actuală a colectivului să fie distrusă de cine știe ce "revizor" local care ridică nepăsător din umeri, mormăind: "Nu sunt bani pentru cultură, nu sunt bani pentru teatru"!

Mircea Morariu

Aripa îngerului n-a trecut pe acolo

Marat-Sade

De la o premieră la alta, marea sală a Teatrului "Sică Alexandrescu" din Brașov continuă să fie aproape goală. În ciuda unei trupe întinse cu actori realmente talentați, în ciuda prezenței unor regizori cunoscuți, veniți din capitală și din străinătate, în ciuda unui repertoriu gândit să satisfacă pretențiile și gusturile cele mai diverse. E ceva ce nu merge în acest oraș în relația spectatorilor cu teatrul. De parcă, orice i s-ar da, publicul preferă să ia alt drum decât cel care duce la teatru. Mi-e teamă să gândesc că publicul brașovean n-ar mai avea nevoie de teatru. De teatru bun, că de sușe vulgare știu că nu duce lipsă, ele avându-și însă publicul lor, "specializat", altul decât cel obișnuit de teatru. E

drept că publicul sușelor mai greșeste uneori adresa și nimerește și el la teatru, întâmplător, hlizindu-se când nu e cazul, chitotind și comentând ca la fotbal, ceea ce poate nici nu s-ar întâmpla dacă rătăcii ar fi înconjurați de un public compact de teatru. Tocmai absența acestuia din urmă, într-un oraș cu tradiții culturale și viață universitară, e cumva suspectă.

Pentru a nu se pierde în hăul fotoliilor goale, "viziunile" regizorale – ținând poate cont și de sfaturile conducerii teatrului - încearcă să-și delimiteze un spațiu propriu, mulțumindu-se cu o

MARAT-SADE de Peter Weiss. Traducerea: Gellu Naum. Versiunea scenică: Kincses Elemér • TEATRUL "SICĂ ALEXANDRESCU" din BRAȘOV • Data reprezentăției: 25 aprilie 1999 • Regia, scenografia și ilustrația muzicală: Kincses Elemér • Distribuția: Mircea Andreescu (Marchizul de Sade), Marius Cordoș (Jean-Paul Marat), Viorica Geantă Chelbea (Simone Evrard), Dan Cogălniceanu (Anunțătorul), Marius Csar (Jacques Roux), Dana Trifan (Mama), Virginio Iltia Marcu (Doamna Coulmier), Mara Nicolescu (Charlotte Corday), George Custură (Duperret), Loredana Botezatu (Kokol), Mihai Giurjan (Tatăl).

jumătate sau cu o treime de sală, care, din păcate, nici aceasta nu va fi plină. Cam așa a fost răspunsul publicului brașovean, mai alaltăieri, la *Cum vă place de Shakespeare*, în incitanta regie a lui Alexandru Colpacci, și nu altul e răspunsul său, recent, la *Marat-Sade* de Peter Weiss, spectacol regizat de Kincses Elemér